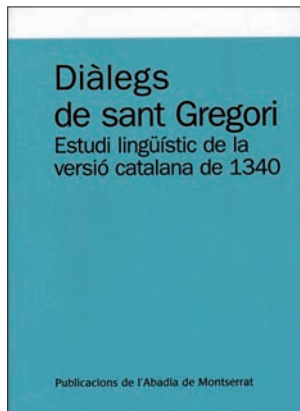

Diàlegs de sant Gregori

Montserrat Alegre i Urgell, *Diàlegs de sant Gregori. Estudi lingüístic de la versió catalana de 1340*,

Pròleg de Josep Moran i Ocerinjauregui, Publicacions de l'Abadia de Montserrat («Textos i Estudis de Cultura Catalana», 129), Barcelona 2007.

Els estudiosos del català antic hem de celebrar la publicació d'aquest tre-

ball sobre la llengua de la versió catalana de 1340 dels *Diàlegs de sant Gregori*. L'autora, la doctora Montserrat Alegre, ja havia publicat la seva pulcra i acurada transcripció del text del manuscrit l'any 2006 (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, «Textos i Estudis de Cultura Catalana», 113). Ara ha arribat l'hora de poder llegir el modèlic estudi lingüístic que ens ofereix en aquest llibre, versió revisada de la segona part de la seva tesi doctoral, dirigida pel doctor Josep Moran, erudit professor de la Universitat de Barcelona i membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

Els *Diàlegs* són un text d'origen gironí que, pel que fa a la llengua emprada, se situa en una posició ja ben «clàssica i literària», per dir-ho a la manera de Joan Coromines. Presenta algunes romanalles de la llengua més arcaica dels textos doscentistes, però en general se situa en el continu lingüístic que es detecta en els escrits dels autors medievals del nord del país: Desclot, Eiximenis, les *Ordinacions d'Empúries* i les *Vides de sants rosselloneses*.

Respecte d'aquest text, que el meu mestre Coromines ja va estudiar d'una manera exemplar fa molts anys, podem notar que la llengua dels *Diàlegs* estudiats amb tanta competència per Montserrat Alegre presenta unes «diferències més grans quant a morfologia i no tant pel que fa al lèxic, amb el qual comparteix nombrosos vocables, atès que el català nord-oriental de l'època formava part d'una àrea de continuïtat lingüística amb l'occità i el francès antics» (p. 327).

L'autora descriu d'una manera superba totes les característiques remarcables del text, tant pel que fa a les grafies del manuscrit –copiat per Bernat d'Ollers, però obra d'un traductor anònim– com pel que fa a la fonètica vocàlica i consonàntica. La part més interessant de l'estudi és la de l'extens capítol dedicat a la morfosintaxi. Aquí l'autora s'hi llueix: demostra un gran coneixement de la llengua dels textos catalans antics i una excel·lent capacitat d'anàlisi i descripció dels fenòmens lingüístics. La llengua manifesta una ductilitat formidable: «Vete-n a Aconci, mansionari

[guardià, custodií], e pregue-lo que-t goresca, e él gorir t'à» (foli 51r,9).

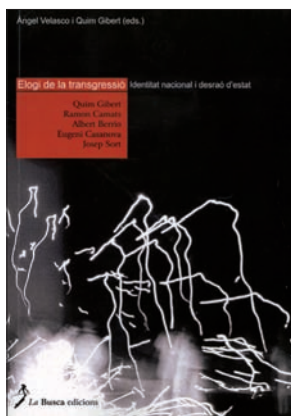
El lèxic d'aquesta obra, traducció d'un text llatí ben conegut, té una notable riquesa. L'autora ha identificat tot un seguit de paraules i accepcions que no es trobaven documentades en els grans diccionaris històrics d'Alcover-Moll i de Coromines: *cal* 'punta del dit', *mession* 'esforç', *nielar* 'renillar', *ola* 'boca d'un volcà', *vuyl* 'avui', etc.

M. Alegre arriba a la conclusió que «la llengua d'aquesta versió dels *Diàlegs* respon perfectament a les característiques del català oriental –amb pinzellades nord-orientals que li donen un color característic– literari de mitjan segle XIV, una llengua ben codificada, unitària i regular, usada ja des del segle XIII en tots els àmbits» (p. 335).

Cal felicitar, doncs, Montserrat Alegre per aquest estudi que considero realment modèlic i que ens permet de conèixer amb precisió una parcel·la que quedava per descriure de la llengua catalana medieval. ♦

JOAN FERRER

Elogi de la transgressió

Àngel Velasco, Quim Gibert, *Elogi de la transgressió. Identitat nacional i desraó d'estat*, La Busca edicions, Barcelona 2007.

En aquest llibre col·lectiu, de títol engrescador i suggerent, es recullen en

forma d'articles o assaigs breus les ponències exposades en les Jornades de Psicologia i Identitat Nacional que es van celebrar a Sueca l'any 2006. Des de l'heterogeneïtat de disciplines (psicologia, filosofia, pragmàtica, politologia i història), els autors han conformat un llibre valent que defuig les cotilles de la correcció política i denuncia sense embuts ni tebiors les humiliacions i les injustícies que els nostres països pateixen encara de mans dels Estats on estan ubicats administrativament.

El llibre s'obre amb un pròleg d'Àngel Velasco, coordinador de les jornades, en el qual ens alerta del greu perill que suposa l'actual aculturació política i la pèrdua progressiva de memòria col·lectiva, que ens autolimiten com a nació i com a persones lliures, ja que la nostra realitat cultural i política queda desvirtuada, cosa que ens va acostant a la desaparició. El primer article l'escriu Quim Gibert, que ens parla de com la raó d'estat acaba essent desraó,

ja que no atén els arguments de la lògica, desdibuixa la nostra realitat i ens capgira l'ordre mental. És l'estratègia del desconcert, tal com l'anomena el mateix autor. Per la seva banda, Ramon Camats analitza els conceptes de revolta i de justícia i els relaciona amb la manera com es prenen les decisions que afecten Catalunya i els Països Catalans. Albert Berrio analitza els discursos sobre la llengua catalana i la manera diferent com s'utilitzen els conceptes creats des del liberalisme i el cofoisme al voltant de la llengua i com contribueixen a una percepció esbiaixada de la nostra realitat. Eugeni Casanova ens descriu les mancances, els sabotatges i les mesquineses que hem patit des de tots els àmbits en trenta anys de democràcia. Finalment, Josep Sort ens explica la transgressió del Quebec i el seu procés de lluita per l'autodeterminació, comparant-lo amb el cas català. Al final del llibre s'hi inclou un breu article introductori del Lobby per la

Independència, on dos dels seus fundadors (Jaume Sastre i Josep Palou) ens expliquen el seguit d'accions que duen a terme amb l'objectiu de deixar al descobert els interessos de l'Estat i generar simpaties vers la causa independentista.

Aquest és un llibre molt útil per a entendre la necessitat de tenir un estat propi en lloc d'un estat que no ens entén ni ens respecta ni ens estima i que, per tant, no ens permet de decidir ni actuar lliurement sobre els nostres interessos. Els autors plantegen tot un seguit de reflexions sobre la necessitat de rebel·lió davant les discriminacions que ens infligeixen com a col·lectiu alhora que aporten recursos que ens ajuden a augmentar la nostra autoestima. És, per tant, un llibre de lectura indispensable per a tots aquells que no se sentin còmodes amb la situació actual del nostre país i cerquin arguments per a decidir-se a transgredir les normes que ens imposen des de fora. ♦

ANNA PORQUET I BOTET